

OPINIE&DEBAT

Belastingen in Nederland: leuker kunnen we het niet maken, moeilijker wel

Het Nederlandse belastingstelsel is door honderden aanpassingen een onontwarbare kluwen geworden, stelt *Volkscrant*-columnist Peter de Waard. Wat erger is: 'vereenvoudigingen' pakken doorgaans slecht uit.

beeld: ANP / Tim de Voogt

De Amerikaanse humorist Will Rogers vergeleek belasting betalen met het stervensproces. 'Het enige verschil is dat de dood niet erger wordt na elke bijeenkomst van het Congres.'

En dat is wereldwijd het probleem van belastingen. Elke keer dat de Tweede Kamer erover vergadert, wordt de belastingheffing in Nederland weer ingewikkelder. De politieke slogan van links tot rechts is: 'Leuker kunnen we het niet maken, moeilijker wel.'

Op de economenwebsite Me Judice schreef organisatieadviseur Mark Huijben dat er inmiddels geen touw meer aan vast is te knopen. Burgers weten niet eens meer wat ze netto overhouden. Het gaat niet alleen om de chaos rond box 3 en het toeslagenlabyrint. Door kortingen op AOW, huurtoeslag en bijstand wordt het alleen wonen gestimuleerd, terwijl gezien de woningtekorten het omgekeerde nagestreefd zou moeten worden. Behalve complex is het systeem ook archaisch. Mensen zijn niet alleen meer alleenstaand en gehuwd. Inmiddels zijn er 21 leefvormen die invloed hebben op de hoogte van de AOW.

Nederlands oudste advocaat, Willem Stevens, zei in het *Financieele Dagblad*: 'Fiscale onvoorspelbaarheid jaagt investeerders het land uit. Neem het plan voor box 3 (waarbij investeerders moeten afrekenen over een ongerealiseerde waardestijging). Box 3 is internationaal een risico. Geen enkel land heeft zoiets. Zelfs Elon Musk heeft erop gereageerd.'

Uitzonderingen

Er zijn talrijke commissies en initiatieven geweest voor een groot-scheepse vereenvoudiging. Iedereen is voor, maar als die wordt doorgevoerd gaan maatschappelijke groepen lobbyen, politici sleutelen en rechters toetsen, waarna het in de kortst mogelijke tijd weer een janboel is. Dat geldt des te meer als er een minderheidscoalitie is waarin alle partijen stroop op de mond moeten smeren met uitzonderingen voor hun achterban. In Nederland kostte het al ruim vijftig jaar politiek debat voordat in de 19e eeuw een inkomstenbelasting tot stand kwam. Vele malen werd het systeem sindsdien op de schop

Het resultaat van vereenvoudigingsoperaties is dat zij meestal de hoge inkomens bevoordelen en de laagste inkomens treffen.

genomen: in 1914, 1941, 1964, 1990 en voor de laatste keer in 2001. Bij de operatie van 1990 werd het aantal belastingcijfers teruggebracht van negen naar vier, werden de heffingen voor volksverzekeringen samengevoegd met de belastingen en de aftrekposten geschrapt. Twee jaar later bepaalde de Hoge Raad al dat de kosten van het kopje koffie op het werk wel aftrekbaar waren, net als de werk- of studeerkamer.

Fictief rendement

In 2001 was de inkomstenbelasting alweer zo ingewikkeld geworden dat toenmalig staatssecretaris Willem Vermeend een nieuwe moderniseringsoperatie in gang zette. Nu werden de inkomsten in drie afzonderlijke boxen belast en de belasting over vermogensinkomsten vereenvoudigd tot die over een fictief rendement van vier procent.

Maar inmiddels is dit door honderden aanpassingen een onontwarbare kluwen geworden. Het resultaat van vereenvoudigingsoperaties is dat zij meestal de hoge inkomens bevoordelen en de laagste inkomens treffen. In 1990 ging het toptarief omlaag van 72 naar 60 procent en bij Vermeend van 60 naar 52 procent. Nu is het hoogste tarief 49 procent. De Sociaal-Economische Raad (SER) is nu bezig met een ongevraagd advies om het stelsel weer te vereenvoudigen. Het parlement zal het wel kansloos maken, waarbij het toptarief omlaag gaat.

Peter de Waard

journalist en columnist van *de Volkskrant*, gespecialiseerd in financieel-economische onderwerpen

Mozaïek wil met apostolisch team missionair blijven

De jonge kerkgemeenschap Mozaïek is overgestapt naar een apostolisch leiderschapsmodel. Een model met valkuilen, signaleert *ND*-journalist Laura Dijkhuizen, gezien een trend in charismatische kerken om deze 'vijfvoudige bediening' als organisatievorm te omarmen. Namens het Apostolisch Team van Mozaïek reageren twee teamleden erop.

Het *Nederlands Dagblad* publiceerde een analyse over apostolisch leiderschap, waarin ook Mozaïek werd genoemd. De strekking van dat artikel was dat 'apostelen' balanceren tussen bijbels gezag en machtsmisbruik. Het artikel benoemt risico's die kunnen ontstaan wanneer leiderschap zich onttrekt aan gezonde toetsing (*ND* 28 maart). Tegelijkertijd kan er in de beeldvorming verwarring ontstaan wanneer alle vormen van apostolisch denken één op één worden verbonden met hiërarchische modellen waar een

enkele 'apostel' een machtspositie heeft zonder gezonde verantwoording te hoeven afleggen. Uit het artikel, en ook uit een latere bespreking in de 'Huis van Berea'-podcast van Isa Kriens, zou je kunnen afleiden dat Mozaïek zo'n model is gaan hanteren. Dat is niet het geval, maar de vraag blijft: wat bedoelen we binnen Mozaïek wél en niet wanneer we spreken over een Apostolisch Team? In Efeziërs 4 vers 11-12 beschrijft Paulus vijf rollen die Christus heeft aangewezen 'om de heiligen toe te rusten en het lichaam op te bouwen'. Deze vijfvoudige bediening

zien wij niet als een bestuursmodel, maar als aan de kerk geschonken gaven om haar toe te rusten. De apostel zet in beweging. De profeet scherpt het geestelijk onderscheidingsvermogen. De evangelist deelt het goede nieuws. De herder bewaakt zorg en gemeenschap. En de leraar houdt de kerk dicht bij de Schrift. Geen mens draagt deze vijf gaven volledig in zich – alleen Jezus. Daarom geloven wij dat leiderschap altijd meervoudig moet zijn, dus met meerdere voorgangers per gemeente. Paulus spreekt immers niet over een hiërarchie tussen de vijf gaven.

Het Nederlands Dagblad is ervan overtuigd dat de samenleving gediend is bij een open en respectvol gesprek. Deze pagina's vormen daar een vrijplaats voor.

Bijeenkomst van Mozaïek. 'Wij geloven dat God ons roept tot het planten van nieuwe kerken.' beeld: Mozaïek

Klopt de suggestie dat Mozaïek overstapt naar een apostolisch leiderschapsmodel in de lijn van de zogeheten Nieuwe Apostolische Reformatie (NAR), met als hoogste autoriteit de persoon van een apostel? Nee, dat is niet juist. Onze lokale kerken worden geleid door een raad van opzieners (toezicht), een voorangersteam (dagelijkse leiding) en stafteams die bedieningen dragen. Niemand heeft alleen de macht. We leggen verantwoording af aan elkaar en aan de gemeente in transparantie over de visie, financiën en koers. Het Apostolisch Team is geen bestuurslaag en geen verzameling 'apostelen'. Het is een inhoudelijk en geestelijk richtinggevend team dat het theologisch kader en onze manier van kerk-zijn in de moderne tijd ontwikkelt en bewaakt, en toeziet op hoe we als Mozaïekgemeentes samenwerken. Deze 'kring' gaat bewust niet over de financiën of operationele zaken, om macht te spreiden en toetsing te waarborgen.

Ambitie

Wij geloven dat God ons roept tot vermenigvuldiging en het planten van nieuwe kerken. Dat is wat de eerste apostelen deden. Daar komt onze benaming Apostolisch Team vandaan. Dat is de ambitie en het verlangen van dit team. Bij de samenstelling is gekeken naar alle rollen die nodig zijn voor de toerusting van de gemeentes. Want

onze roeping vraagt om een organisatievorm die zowel flexibel als stabiel is. Jezus spreekt over het bouwen op de rots (Matteüs 7 vers 24-25). Een beweging zonder fundament valt bij de eerste storm uiteen. Een beweging zonder flexibiliteit verstijft en verliest haar missie. Het Apostolisch Team in Mozaïek beoogt zowel een rotsvast (theologisch) fundament onder alle gemeentes te helpen bouwen, terwijl de beweging

■ Het Apostolisch Team is geen bestuurslaag en geen verzameling 'apostelen'.

flexibel blijft en lokale gemeentes ruimte krijgen. En precies daarvoor heb je nou net die gaven nodig die in Efeziërs 4 beschreven staan. Het ND verwijst naar de crisis binnen de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeentes (VPE) in 2016. Dat is een waardevolle waarschuwing. Wij nemen die lessen serieus. Daarom hebben we gekozen voor meervoudig leiderschap, een heldere scheiding tussen geestelijke richting en bestuurlijke (financiële en uitvoerende) macht, transparantie en lokale autonomie binnen een

gedeelde visie. We geloven dat dit een gezonde balans biedt tussen beweging en veiligheid. De risico's zijn niet uniek voor apostolisch leiderschap. Elk kerkmodel – presbyteriaal, episcopaal, congregationalistisch of charismatisch – staat of valt met het karakter van de mensen die het dragen. Jezus zelf laat zien hoe leiderschap bedoeld is: Hij legde zijn bovenkleed af, omgordde zich met een linnen doek en waste de voeten van zijn leerlingen (Johannes 13 vers 3-5). Dat is het fundament van elk gezond leiderschap. Leiderschap in de kerk is altijd dienend leiderschap, nooit autonoom. In het ND-artikel staan belangrijke vragen. We voeren daar graag gesprekken over. Zelf willen we ervoor waken dat de verschillende vormen van apostolisch leiderschap op één hoop worden gegooid. Mozaïek wil een beweging zijn die hoop, herstel en herleving brengt – in afhankelijkheid van Jezus, de grote Apostel (Hebreeën 3 vers 1). We willen dat nederig en toetsbaar doen, en met respect voor kerken die hun organisatievorm anders inrichten.

Kees Kraayenoord, Marcel Koning
Kees Kraayenoord en Marcel Koning, respectievelijk lid en voorzitter van dit team van Mozaïek

COLUMN
HENK DEN UIJL

Ja, het is hypocriet dat koningspaar bij Trump logeert

Deze maandagavond banjeren onze koning en koningin in hun pyjama's door het Witte Huis. Als zij langs Trumps *presidential walk of fame* lopen, zal Máxima haar uiterste best moeten doen een koninklijke glimlach te forceren. Hun bezoek is hoe dan ook omstreken.

Is het niet een te grote eer aan de president die de wereld in oorlog stort en Europa blijvend schoffeert? Is het niet huichelachtig om Trump te *pleasen* terwijl we achter de schermen alle morele zeilen bijzetten om hem te veroordelen?

Maar weinig zaken vinden wij moeilijker te verteren dan hypocrisie. Zeker als ze afkomstig is van politici, bestuurders of leidinggevend. Zij zeggen een (hoge) morele standaard te hanteren, maar doen het tegenovergestelde – en dat maakt ons zierend.

Politieke hypocrisie is als een spiegel waar we niet in willen kijken. Immers, ons hele dagelijks leven, al onze rijkdom, is helemaal doordrenkt van uitbuiting van mens en natuur en het handel drijven met staten die wij in morele zin veroordelen. Dat is de consequentie van de geglobaliseerde economie, waaraan we ons maar nauwelijks kunnen onttrekken.

De Zweedse organisatiekundige Nils Brunsson schreef zo'n dertig jaar terug het interessante boek *The Organization of Hypocrisy*. Hij breekt daarin een lans om meer neutraal, in plaats van veroordelend, naar hypocrisie te kijken. Allereerst wil hij het uit het morele domein halen. Het gaat volgens hem over een verschil tussen zeggen en doen in het algemeen. Volgens Brunsson is dit voor organisaties, en ook in de politiek, iets onontkoombaars en ook iets nuttigs. Hypocrisie is bijna altijd een antwoord op een conflictsituatie. Dat wat de omgeving vraagt van de organisatie is tegenstrijdig. Om hierin staande te blijven, is het (soms) nodig om het ene te zeggen (Trump loven om zijn leiderschap en vriendschap) en het andere te doen (zo snel als mogelijk onafhankelijk worden van Amerikaanse infrastructuur). Consistentie tussen zeggen en doen, zo vaak genoemd als het toonbeeld van leiderschap, zal in de praktijk van de politiek snel tot problemen leiden.

In Prediker 7 wordt aan de koning het advies gegeven om 'niet al te rechtvaardig' te zijn, 'waarom zou je jezelf te gronde richten?' Machiavelli (1469-1527), toch niet de meest populaire politiek filosoof onder de politieke moralisten, citeert Prediker als hij in *Il Principe* wil laten zien waarom machthebbers in de problemen komen als zij een te hoge morele standaard hanteren. Politieke stabiliteit, zo stelt hij, vereist hypocrisie van de macht. De kunst is dit zo veel mogelijk te verbergen. En zelfs Augustinus stelt dat vrede op aarde eerder vertroosting in onze ellende is dan vreugde in de gelukzaligheid. We hebben het te doen met hoe het is. Dat wil de Prediker de koning leren.

Hannah Arendt besluit haar boek *Denken* met de suggestie dat als het niet lukt om in de wereld het kwaad te bestrijden – omdat je niet in de positie bent om dit te kunnen – je dan ten minste je waardigheid moet bewaren. Van Rutte, de secretaris-generaal van de NAVO, denk ik weleens dat hij weliswaar zeer functioneel hypocriet is, maar misschien zijn waardigheid verspeelt, door zo opzichtig door het stof te gaan voor Trump.

Ons koningspaar vertrouw ik die waardigheid echter toe. Ja, het is hypocriet dat ze daar gaan logeren. Wat goed dat ze dat doen.

Henk den Uijl is filosoof en werkt als onderzoeker en docent bij de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur.